

Статті о меннонитах Колонии Хортица и Молочаная

Утро № 2063 Дата: 27.08.1913

Александровскъ, 26 VIII Вблизи Кичкаса зарегистрированъ подозрительный по холерѣ случай. Заболѣвшій видный нѣмецкій общественный дѣятель, землевладѣлецъ Петерсъ скончался.

Діло № 7 Дата: 11.01.1917

Выкуп острова Хортиці колишньої Запорожської Січи

Петроградська телеграфічна агенція під датою 9. XII. 1916 р. повідомляє: «Город Александровскъ заключив з Нѣмцами менонитами умову дотично набутя історичного острова Хортиці колишньої Запорожської Січи. Разом набуто 2 500 десятин по 300 карб, за десятину». Як відомо, по здобутю і зруйнованю Січи російським генералом Текелієм 1775 р. остров Хортицю набрано й віддано під «картофельку» нѣмецким кольоністам, про що згадує у свої Кобзарі Т. Шевченко

Перевод:

Выкуп острова Хортицы бывшей Запорожской Сечи

Петроградская телеграфная агенция под датой 9. XII. 1916г. Сообщает: «Город Александровскъ заключил с немцами менонитами условие касательно обретенія исторического острова Хортицы бывшей Запорожской Сечи. Вместе приобретено 2500 десятин по 300 рублей за десятину» Как известно, по обретенію и уничтоженію Сечи російским генералом Текелием 1775г. Остров Хортицу отдано под «картошечьку» немецким колонистам, о чем вспоминает в своем Кобзаре Т.Шевченко

Звезда № 60 Дата: 30.03.1918

Буржуазия уклоняется от мобилизации.

Послѣ объявленія мобилизаціи буржуазіи ниже поименованныя лицъ скрылись. С сего числа дается им недѣльный срок для явки по мѣстам жительства, о чем они должны заявить в мѣстные революціонные штабы. Лица эти слѣдующе: помѣщики Классен Егор Егорович и і Нейфельд Василій Петрович, крупный торговец Фельдман Евсей Виніаминович и кулаки Моисей Тихонович Прищенко и Николай Моисеевич Прищенко бывший гайдамацкій офицер. Просим всѣх организаціи при: обнаруженіи задержать и привлечь к военно-революціонной повинности. Послѣ недѣльнаго срока названныя лица как военнореволюціонные дезертиры объявляются внѣ революціонного закона. Срок три дня послѣ опубликованія настоящей телеграммы:

Гуляйпольский военнореволюционный штаб
За главного комиссара П. Григорьев

Селяньска правда № 18 Дата: 16.02.1923

Теж незаможник! Під час чистки комітетів незаможніх селян, викинуто 35 відсот. До комітету незаможніх селян с. Хортиця вліз бувший власник Київської цукроварні Гільдебрандт. Чистить комнезами вся біднота села, яка дає відомости про всіх недостойних членів комітетів незаможній.

Перевод:

Тоже бедняк. Во время чистки комитетов неимущих крестьян, выкинуто 35 процентов. В комитет неимущих крестьян с. Хортица влез бывший владелец Киевской сахароварни Гильдебрант. Чистить комбеды вся беднота села, которая дает сведения о всех недостойных членов комитетов бедноты.

Рабоче-селянское слово № 56 Дата: 09.07.1924

Вызов.

Я Предсельсовета с. Клиновое Череп Н. А., вступивший в члены О-ва «Воздухофлота», помощи «Ликбеза» и «Помощи беспризорного ребенка» —вызываю следующих гр-н последовать моему примеру и вступить в члены:

«О-ВА ЛИКБЕЗА»

Членов Совета:

Фризена, А. А., Валла Г. К.

Учителей.

Пеннера Г. Д., Вильмса П. Г., и Гардера Г.

Проповедников.

Исаака Д. П., Больда Д., Винса Д. И.

Граждан.

Фризена К. К., Брау Г. П.

О-ВО „ПОМОЩИ ДЕТАМ“.

Граждан.

Тиссена А. Я., Дика И. И., Тевса А. П., Каспера А. А., Коона А. Г., Фаста Ф. Г., Каспера Г. Г.. Выше упомянутый лицам предлагаю вступать в 6-ти дневный срок в указанные организации.

Коммунист № 256 Дата: 06.11.1924

Среди национальных меньшинств

(Заседание президиума ЦК нацмен при ВУЦИКе).

Перевыборы в немецких колониях. Член ЦК нацмен тов. Гафтель доложил о большом интересе немецкого населения Екатеринославской губерний к перевыборам в советы. В целях предоставления немцами-колониатам возможности широко осуществлять своя избирательные права, ЦК нацмен предложил всем окружным исполкомам Екатеринославщины оповестить через немецкую прессу о порядке восстановления в приобретения избирательных прав.

Коммунист № 263 Дата: 16.11.1924

В немецких колониях Запорожья (От нашего корреспондента).

150 лет тому назад, в степях Новороссии, при Екатерине впервые заскрипели тяжелые возы переселенцев немцев — менонитов. Гнали их с родины религиозная нетерпимость, нужда тяжкая. Сюда манили приволье степей, нетронутая черноземная целина, ласковый зов Екатерины, льготы, иривиллегии... Начали строиться переселенцы. Возник ряд богатых колоний — Кичкасс, Хортица, Павловка и т. д. Далеко шла слава о колониях: красн. немецк. скот был выведен колонистами, правильно и хорошо обработанная земля давала большие урожаи. Богатели колонии. Не хватало своих рук для уборки урожая. В колонии шли на заработки из дальних углов (Полтавщины), стекалось немало и окрестной бедноты. Дешевы были батрацкие руки. Нещадно эксплуатировали батраков кулаки колонисты. Гнулись под жарким солнцем от зари до зари батрацкие спины. Кулаки штрафовали, обсчитывали батраков. Росла ненависть к кулачеству, и летом, когда заканчивались полевые работы, рвало на куски ночную темень высокое пламя: горели кулацкие амбары, пропадали тысячи пудов хлеб — поджигали их батраки. Войны империалистическая и гражданская, голод, больно ударили по благосостоянию колоний. Огненным смерчем пронесли по ним банды батьки Махно.

Стадами уводили скот, жгли дома, вирізали населення. Один Хортицький район подав свій кровавий рахунок —1,000,000 р. Захиріли колонії, обеднели колоністи. Мало залишилося живого і мертвого інвентаря. Була площа посівів скоротилася. Земля обробляється не так ретельно, як раніше —землеустроєння не проведено. В голодну родину почалася еміграція в Канаду. Продавали колоністи свій скарб —ехали десятками родин в заокеанську даль. Еміграція припинилася ще в минулому році —пришли листи з «свободної демократичної республіки»: біднують там переселенці, жалують, що залишили старі оселені місця. Соціальний склад німецької колонії підвергся змін. Німці тепер складають 70 —80% всього населення. Решта —руська, українська біднота, доприселившася за роки воєн і революцій. Німці-колоністи майже не втянуті в радянське будівництво. Біднота, середняки знаходяться під сильним впливом кулаків і пасторів. Покуда, за рідкими виключеннями, пастор —хазяїн, владика колонії. Комуніст, комсомолец —пугало для німецької молоді. Вона не знає сільбудинка, хати-читальні. Так, в Павлівці ні в ЛКСМ, ні в сільбудинку немає ні одного німця. Пробували зібрати німецьку молодіж в сільбудинок —вибрати делегата на партійну конференцію нім. молодіж, але всі розбіжались. Школи, в більшості до останнього часу були в руках пасторів. Багато вчителів одночасно були і проповідниками в церквах. Пробували смельчакі викладати по програмам ОНО, але їм категорично заявили: Слухаєте ОНО —пусть вам наробить і гроші платит (школи утримуються населенням). Недавно ОНО провело чистку вчителів. Проповідників видалили, прислали нових, червоних вчителів. Положення їх незavidно. Пастори, кулачество травлять їх, возбуждають темне і відсталі населення. Трудно працювати і партійним, радянським організаціям. Багато працівників не знають німецької мови. Німців-комуністів мало. Тепер, з виділенням національн. сільсоветов, положення зміниться кращому. Інтересна спроба кулачества захопити владу в свої руки в час районізації. Кулаки мріяли про створення окремого німецького району, який охоплював-би всі колонії. Біднота розкусила ці плани і дала опір кулачеству. Були виділені німецькі сільсоветы. В голові їх стали німці-комуністи. Сильна ще владу кулачества і пасторів. Але росте вже молодіж, взошедший на дрожжах революції, відмиряє старе, радянське німецьке поселення.

Грядущая смена № 11 Дата: 11.02.1925

„ЛИСТИ З СЕЛА“.

Серед батраків.

(Радгосп «Могутній» Молочанського р. на Бердянщині).

Ланцюжками рівними тягнуться колонії німецькі (звуть їх українські селяне «Лумирями»). З годин Катерини й Петра меноніти*) німецькі пустили коріння й вросли на степах України. Менонітам 400 років, —час до архіву життя. Меноніти не хочуть. Було багато землі, було багато коней й наймитів. Кийок старого ватажка Корніса зробив рівними їхні спина. Кийок старого ватажка замкнув їхні хати і привчив ходити до церкви.

Меноніти ходять до церкви, і п'ють ірпс розмовляють по своїй (звуть їхню мову «плат-дейтш»). Плутаються в павутинні, що старано плетуть їхні провідники.

Заплутався серед Лумирів менонітських радгосп «Могутній». У радгоспі багато батраків. У радгоспі немає церкви, і загубили бога батраки в стайнях німецьких, де довго жили вкупі с хазяйськими кінями. Загубили бога й створили клуб. У батраків є комсомол, читають газети.

Батраки комсомольці знають Леніна, йдуть шляхом, що показував Ленін. (Ленін кийком не бився.—Кийками вчив лише Меню й провадник пого думок Корніс). На роботі батраки — комсомольці зразкові. (Навіть «спеці» старі не лаються). В робочому комсомольці. А коли темно — над вечір ковтають знання, над вечір гуртки і газети. Коли пожежа на горіщі в Ладні хотіла пустити червоного півня — комсомольці зарізали. Комсомольці батраки знають Леніна, йдуть шляхом, що показував Ленін.

*) Меноніти— німецькі сектанти. Живуть на Україні. Звуться менонітами. По імені їхнього організатора Меню.

Перевод:
"ПИСЬМА З СЕЛА".
Среди батраков.

(Совхоз «Могучий» Молочанского г. На Бердянщине).

Цепочками равными тянутся колонии немецкие (Звут их Украинские крестьяне «Лумырямы»). Со времен Екатерины и Петра меннониты *) немецки пустили корни и вросли в степях Украины. Меннонитам 400 лет, - время к архиву жизни. Меннониты не хотят. Было много земли, было много лошадей и батраков. Палка старого вожака Корниса сделала ровными их спины. Палка старого вожака замкнула их дома и приучила ходить в церковь.

Меннониты ходят в церковь, и пьют ирипис разговаривают на своем (зовут их язык «Плят-дейтш»). Пугаются в пауте, которую старательно плетут их старейшины.

Запутался среди Лумирив меннонитских совхоз «Могучий». В совхозе много батраков. В совхозе нет церкви, и потеряли бога батраки в конюшнях немецких, где долго жили вместе с хозяйскими лошадьми. Потеряли бога и создали клуб. У батраков есть комсомол, читают газеты.

Батраки комсомольцы знают Ленина, идут по пути, который показывал Ленин. (Ленин дубинкой НЕ бился. Дубинками учил только Мено и проводник егоо мыслей Корнис). На работе батраки - комсомольцы образцовые. (Даже «спецы» старые не ругаются). В робочкоме комсомольцы. А когда темно - к вечеру глотают знания, к вечеру кружки и газеты. Когда пожар на чердаке в ладни хотел пустить красного петуха - комсомольцы зарезали. Комсомольцы батраки знают Ленина, идут по пути, который показывал Ленин.

*) Менонити- немецкие сектанты. Живут в Украине. Называются менонитами. По имени их организатора Мено.

Вісти ВУЦВК № 45 Дата: 25.02.1925

В німецьких колоніях.

(Мелітопольська округа на Катеринославщині).

Кому до ст. Пришиб? —можна плигати. Приїхали! Дійсно приїхали. І дійсно треба плигати, бо з «телячого» не встанеш инакше. А де-ж Пришиб? РИК? Ось тут, недалечко, двадцять верстов. Де так візники підохочують їхати, доки всядитесь, а сіли —так сидите в критому тісному Фургоні п'ять ростягнутих по грязюці довгих-довгих годин. Фургон не їде, а повзе грязюкою, тягнуци -і за собою гумову гору чорної жирної землі. Неосяжні степи, утікаючи в далечинь, сховались у тумані й час од часу несподівано, перед самими очима при дорозі показували колонії. Не звичайні малюнки: жодної глиняної будівлі, жодної солом'яної покрівлі. Великі двохповерхові будинки, цегла, черепиця й у всьому плановість і чепурність. Це не наше солом'яне село. Здавалось, що хтось по недокінченсту плану почав розставляти по дикому безмежному простору шматки кам'яного міста, намагаючись простер змінити на «кам'яну культуру».

Колонія Пришиб. До революції населення її складалось, переважно, з німців, за винятком зовсім незначного відсотку вищих паній. Переважна більшість сільських господарств у цій колонії були по своєму типу й розмірах цілком капіталістичними, на зразок капіталістичних господарств Західньої Європи. Площа землі, яку посідали окремі господарстває була дуже значна й досягала в окремих осіб 1.000 десятин. Експлуатувалась вона власниками почасти через власне сільське господарство, а почасти через здачу в оренду селянам. Звичайно, коли власники такої площі експлуатували її через сільське господарство, то користувалися в великих розмірах найманою працею. У відношенні будови, організованости й користуватння технікою ці господарства при капіталістичному устрюю були зразковими й були покажчикам того, в яку форму буде переходити наш доморослий, молодий рентний капітал. втягуючи в себе дрібні селянські господарства.

Часто-густо такі господарства були сполучені з промисловістю. Власники їх мали заводи сільсько-господарських машин, цегельні, пивоварені заводи, ремонтні майстерні й т. и. Високі заводські димарі, розставлені серед неосяжного, степового простору тепер свідчать нам про

те, що тут була одна з численних українських колісок рентного капіталу. Нема чого говорити про те, що революція розгойдала цю коліску так, що викинула рум'яне дитинча, а також і про те, що революція не могла чекати підтримки з боку населення таких колоній. Це — з одного боку. З другого ж боку було ясно, що сільське населення й особливо батрацьке й збідніле, що весь час терпіло від визиску цього хижого степового капіталу, що воно під час революції кине́ться на свого заклятого ворога й буде душити доки не задуте. Так і було. Але ж окрім цього справедливого гніву на ці господарства ще з більшою завзятістю накидались різні банди, для котрих вони були просто ласим шматком для грабування. Коли до цього додати, що за останні роки в перемижжю посуха нищила посіви, то стан підупаду цих господарств за час революції буде цілком зрозумілим. Який же процес відбувається в цих господарствах тепер, при загальному під'йому розвитку сільського господарства? Матеріальний стан населення незадовольняючий: одягені, особливо діти, бідно, більшість населення купує хліб для прокорму й особливо відчувається великий недостаток у конях. Але, не дивлячись на такі несприятелі матеріальні умови во всьому районі відбувається надзвичайно енергійний і великий процес відродження господарства. Правда, процес відбудови помічався й раніш і ті господарства, посіви яких не були пошкоджені посухою, тепер уже досить окріпли, але ж такого загально-підвищеного процесу, який відбувається в цей час — раніш не помічалось. Таке підвищення й ускорення процесу було викликано останніми заходами ВУЦВК'у. Після обслідування цього району комісією ВУЦВК'у й переобрання Рад на місці утворилась атмосфера повного довір'я й підтримки заходів влади, а також участі всього населення в громадській роботі, що далі переходячого од байдужности до широкої активности. Одним ще болючим, нерозрішеним питанням тут, залишився землеустрій, котрий було розпочато й тепер чомусь припинено. В якому ж напрямку намічається відбудова господарств? Звичайно, не в напрямку до старого господарства, принаймні, на початку цього не помітно. Вся відбудова скерована на зразкове трудове господарство, — це мрія й бажання кожного ретельного господаря. Таку лівію проводить КНС і цього ж додержуються й переселенці, пліном пливучі в ці місця, організуючись до того ж в артілі. Як на показчик процесу відбудови, а також і його колективистичного напрямку можна послатись на такі фактори: По всіх населених пунктах району організовано земельні агрофонди з показними полями й шестипільним плодозміном, організовані т-ва по підвищенню й добіру рогагтого скоту червоної німецької породи. Т-ва вже мають бугаїв відповідної породи. Організовані вони на артільних началах. Двоє т-ств в цьому році преміровано ком'сією ОКРЗУ, одне—в 150 карб, і друге— в 200 карб.; Організована сільсько-господарська артіль і-м. Леніна, котра, орендуючи 31 десятину культурного саду з питомником, обов'язалась постачати населенню даремно саженді. В районі існує сільсько-господарча артіль із батраків; у 1924 році по району було коней: робочих 2 295 штук і молодняку 528 шт., а в 1925-му році мається: робочих коней—2.527 і молодняку 763. Площа озимого посіву в цьому році, порівнюючи з минулим роком збільшилась вдвоє, причому площа жита зменшилась у двічі, а площа пшениці збільшилась у чотири рази. Такі факти, характеризуючі зріст і напрямок нового розвитку. Культурне й громадсько життя цих колоній цілком своєрідне й надзвичайно цікаве але про це ми—в другий раз.

Перевод:

В немецких колониях.

(Мелитопольский округ на Екатеринославщине).

Кому ст. Пришиб? -можно прыгать Приехали! Действительно приехали. И действительно надо прыгать, потому что с «телячьего» не встанешь иначе. А где-же Пришиб? РИК? Вот здесь, недалеко, двадцать верст. Где так извозчики подзадоривают ехать, пока всядитесь, а сели -так сидите в крытом тесном фургоне пять растянутых по грязи долгих-долгих часов. Фургон не едет, а ползет грязью, таща за собой резиновую гору черной жирной земли. Необъятные степи, убегая вдаль, спрятались в тумане и время от времени неожиданно, перед самыми глазами у дороги показывались колонии. Не обычные рисунки: ни глиняного здания, ни соломенной кровли. Большие двухэтажные дома, кирпич, черепица и во всем плановость и опрятностью. Это не наше соломенное село. Казалось, что кто-то по неоконченному плану

начал расставлять по дикому безграничному пространству куски каменного города, пытаюсь пространство изменит на «каменную культуру».

Колония Пришиб. До революции население ее состояло преимущественно из немцев, за исключением совсем незначительного процента высших господ. Подавляющее большинство сельских хозяйств в этой колонии были по своему типу и размерам вполне капиталистическими, вроде капиталистических хозяйств Западной Европы. Площадь земли, которую занимали отдельные хозяйства и была очень значительна и достигала в отдельных лиц 1.000 десятин. Эксплоатировалась она владельцами отчасти для собственного сельского хозяйства, а отчасти из-за сдачу в аренду крестьянам. Конечно, когда владельцы такой площади эксплуатировали ее через сельское хозяйство, то пользовались в крупных размерах наемным трудом. В отношении строения, организованности и использования техники эти хозяйства при капиталистическом строе были образцовыми и были указателям того, в какую форму будет переходить наш доморощенный, молодой рентный капитал, втягивая в себя мелкие крестьянские хозяйства.

Часто такие хозяйства были соединены с промышленностью. Владельцы владели заводами сельскохозяйственных машин, кирпичные, пивоваренный заводы, ремонтные мастерские и т. д. Высокие заводские дымоходы, расставленные среди необъятного, степного пространства теперь свидетельствует нам о том, что здесь была одна из многочисленных украинских колыбелей рентного капитала. Нечего говорить о том, что революция раскачала эту колыбель так, что выбросила румяное детище, а также и о том, что революция не могла ждать поддержки со стороны населения таких колоний. Это с одной стороны. С другой же стороны было ясно, что сельское население и особенно батрацких и обедненное, что все время страдало от эксплуатации этого хищного степного капитала, оно во время революции бросится на своего заклятого врага и будет душит пока не задушит. Так и было. Но кроме этого справедливого гнева на эти хозяйства еще с большим упорством набрасывались, разные банды, для которых они были просто лакомым куском для грабежа. Если к этому добавить, что за последние годы в перемешку засуха уничтожала посевы, то состояние упадка этих хозяйств за время революции будет вполне понятна. Какой же процесс в этих хозяйствах теперь, при общем подъеме развития сельского хозяйства? Материальное положение населения неудовлетворительное: одеваются, особенно дети, бедно, большинство населения покупает хлеб для прокорма и особенно ощущается большой недостаток в лошадях. Но, несмотря на такие неблагоприятные материальные условия во всем районе происходит чрезвычайно энергичный и большой процесс возрождения хозяйства. Правда, процесс восстановления замечался и раньше и те хозяйства, посевы которых не были повреждены засухой, теперь уже достаточно окрепли, но такого повышенного процесса, который происходит в это время - раньше не замечалось. Такое повышение и ускоренного процесса было вызвано последними мерами ВУЦИКа. После обследования этого района комиссией ВУЦИКа и переизбрания Советов на месте образовалась атмосфера полного доверия и поддержки мероприятий власти, а также участия всего населения в общественной работе, что дальше переходит от безразличия к широкой активности. Одним еще болезненным, неразрешившемся вопросом здесь, остался землеустройство, которое был начато и теперь почему-то прекращено В каком направлении намечается восстановление хозяйств? Конечно, не в направлении к старому хозяйству, по крайней мере, в начале этого не заметно. Все восстановление направлена на образцовое трудовое хозяйство - это мечта и желание каждого тщательного хозяина. Такую линию проводит КНС и в этот же следуют и переселенцы, течением плывущие в эти места, организуясь к тому же в артели. Как показатель процесса восстановления, а также и его коллективистского направлении можно сослаться на следующие факторы: По всех населенных пунктах района организованы земельные агрофонды с показательными полями и шестипольном плодосменой, организованные товарищества по повышению и отбор рогагтого скота красной немецкой породы. Т-ва уже имеют быков соответствующей породы. Организованы они на артельных началах. Двое т-ств в этом году премировано комиссией ОКРЗУ, одно-в 150 руб, и второе- в 200 руб .; Организована сельскохозяйственная артель и-

м. Ленина, которая, арендуя 31 десятину культурного сада с питомника, обязалась снабжать население бесплатно саженцы. В районе существует сельскохозяйственная артель с батраков; в 1924 году по району было лошадей: рабочих 2295 штук и молодняка 528 шт., а в 1925 году имеется: рабочих лошадей 2.527 и молодняка 763. Площадь озимого посева в этом году, по сравнению с прошлым годом увеличилась вдвое, причем площадь ржи уменьшилась в два раза, а площадь пшеницы увеличилась в четыре раза. Такие факты, характеризующие рост и направление нового развития. Культурное и общественная жизни этих колоний совершенно своеобразное и очень интересное но об этом мы в другой раз.

Звезда № 792 Дата: 12.03.1925

"Соввласть в достаточной мере защищает интересы нацменьшинств".

К ЛИКВИДАЦИИ СОЮЗА НЕМЕЦКИХ КОЛОНИСТОВ. В Пришибе. Мелитопольского округа, в 1923 г. сорганизовался союз немецких колонистов, охватывавший все немецкие колонии Екатеринославской губернии. На-днях состоялось общее собрание членов этого союза, на котором было внесено предложение о ликвидации союза, в виду того, что «Советская власть в достаточной мере защищает интересы национал, меньшинств». Предложение это было принято.

Вісти ВУЦВК № 64 Дата: 21.03.1925

В німецьких колоніях. (Хортицький район на Запоріжжі).

С. Павлівна Хортицького району на Запоріжж —одна з типичних німецьких менонітських колоній. Має вона до 2.000 чол. населення, з якого 80% корівного німецького населення менонітів і 20% «прийшлого», бувших робітників з заводів Шудьца та Ремпеля (тут же). Меноніти майже всі хлібороби. До війни мали від 30 до 150 дес. землі на двір. Під час голоду та громадянської війни, земля майже, вся гуляла, заросла бур'янами й на пустуючі землі осіли переселенці —заснувалися посольки. Зараз по розпорядженню Наркомзему проектується план наділення менонітів землею від 16 до 8 дес. на двір. Такий проект, серед менонітів, особливо куркульні, викликає незадоволення: Давайте нам землі стільки, скільки було у нас раніш, а то наші машини поржавіють — галасують господарі на зібраннях. Не дасте землі, всі в Канаду поїдемо. Але ж це, наскільки можна судити по настрою ширших мас менонітів, не більш – ні менш, як демагогія, організована і підтримана по всіх менонітських колоніях району главарями релігійних общин, з метою, примусити центр дати більші пільги й більше землі. Але ж не тільки землеустрій породжує таку тенденцію, мається тут ще й зовнішній вплив. Часто залітають вісти з Канади, в роді газети «Емігранський Вістник», яка, описуючи «наші ужаси», веде агітацію за еміграцію в Канаду. Очевидно емігрантські кола працюють во всю, але ж, судячи по листах з Канади, від торішніх наших переселенців, не настільки то вже й гарно в тім американському раю. Правда, де-які куркулі й там примазалися, але ж незаможні бідують, служать батраками у фермерів і мріють про переселення, або в Мексику, або... на Радянську Україну. Великий вплив на місцеве менонітське населення району має «Союз Голандських виходців», – що мається тут же. Це притулок усіх «бувших» людей: заводчиків, фабрикантів, попів і т. п. Спочатку він звався «Менонітським Союзом», але ж меноніти це — не нація, а релігія, й довелося, скріпивши серце й-кой-кому, перефарбитись в «Голандський Союз». По суті справа від цього не змінилася, союз як був, так і зараз залишився «сільсько-господарчим кооперативом» (збудованим на релігійному ґрунті). «Божественна кооперація», так влучно характеризують його дядьки. Зараз помічається тенденція цього союзу захопити всю торгівлю по німецьких колоніях в свої руки та вижити кооперацію. Коли це йому вдасться зробити, то незаможні, а також і німці других релігій залишаться поза кооперацією, бо в члени приймаються виключно меноніти.

—А що ж нам —незаможним робити? запитали представника Союзу, що приїхав в Павлівку відчинять свою крамницю, не дивлячись на те, що споживче т-во тут є:

—Ви ж нас не приймете?

— А ми вам дозволимо купувати у нас. Це в той час, коли Радвлада приймає всі міри для

втягування в кооперацію всього населення. Зараз в Катеринославській «Rote Stern» (Червона Зірка) ведеться дискусія про те, чи потрібний цей союз менонітів, чи не являється він (кажучи м'яко), по суті організацією, яка гальмує нормальне життя німецького села? Яка ж культурно-освітня праця провадиться серед населення? Що ж робить воно в довгі зимні-вечора? Ходять в гості, найбільше в кірху, до сельбуду ж —ні ногою. Кірха, главарі релігійної общини міцно держать населення в своїх лабетах. Часто провадиться чистка, й члену общини, який проявив своє «вольнодумство», загрожує вигнання—бойкот цілої общини. Йому внушають, що без общини він ніщо, ніхто з ним не буде говорити і ніхто йому не допоможе. Особливо, за останній час, під цю кару попадає молодь. Так, недавно в с. Широкому, Хортицького району релігійна община судила двох юнаків, Андрія Броуна та ще одного, за «вольнодумство» та за знайомство з українською дівчиною й обом присудили по року бойкоту. Сказати, щоб такі меноніти були політично несвідомі —не можна. Недавно був з'їзд менонітів в Москві, куди від району їздив бувш, заводчик Ремпель. Колонією передплачується газета на німецькій мові: «Rote Stern» (Червона Зірка), «Hammer und Pflug» (Молот і Плуг), «Arbeit» (Робота) та інші, але ж ці газети - намагаються читати поміж рядками й все вичитане пояснюють по своєму. Так, наприклад, в Одеській (німецькій) - «Молот і Плуг» ч. 38 було надруковано, що буцім, то в Ленінграді 20-ХІІ минулого року, була спека в 39 ½°!?!

— О, читали?! —галасував проповідник і в кірсі, —що робиться на світі: серед зими в - Ленінграді 39 ½°!?! Кайтесь, останні времена надходять. Все те робиться, що в біблійі сказано. Прийшло царство антихриста... І пішло й поїхало. Характерно те, що про цю «жару» не писали столичні газети. Під час різдвяних свят часто залітали - «гастрольори». Дивишся, серед тижня в будень під вечір ідуть в кірху.

—Що за свято?..

—Та проповідники з Таврії приїхали. На ранок проповідників, як корова язиком злизала. Що вже вони там проповідують —невідомо а чере де-який час слухаєш, пливе по селу чутка, що десь, мовляв, в Таврії ставили комсомольці анти-релігійну виставу, при чому з «неба» упав вогонь і «поразив» усіх на смерть, або иншу нісенітницю. Є в колонії шкода —4-х літка, з 4 вчителями й 150 учнями, при чому один вчитель і на райбюджеті, а останні три на утриманні населення. Треба до цього додати, що економічне становище через недород починає даватись в знаки, а економічна залежність вчителства від населення не дає можливости провести що, побудь нове в затхлу атмосферу старої німецької школи. Треба б Наросвіті звернути увагу на це явище. Чим особливо недовольне населення радвладою, так це —за закон божий. До цього року закон викладався в школі вчителями, котрі разом були й проповідниками в кірсі. Після чистки вчителів викладання закону перемандрувало в кірху. Взаємовідносини з українським населенням не дуже то «приятельські», та й раніш до революції, особливо дружеських симпатій - не проявлялося з боку менонітів. Замкненність їх була виною, чи ті пільги що давав їм царський уряд, але ж українське населення дивилося на них, як на панів, і під час революції мстилось. Не дуже то гарні відносини и зараз.

— Бач, землю їм дай, так як було по старому, а в Червону Армію захищати цю землю йти не хочать. За останній час в Хортиці і в Запоріжжі Нарсуди завалені, справами менонітів про відмовлення взяти зброю в руки. Віра нам не дозволяє,—заявляють обвинувачені. Але ж під час германської окупації, ця віра не тільки заборонбляла, а, навіть, примушувала брата зброю і в кожній, майже, - колонії була самоохорона з менонітів. Така то менонітська віра.

Яке ж відношення менонітів до радвладиг до місцевої влади?

— «Лояльне», —запевняв представник менонітів на райз'їзді рад в Хортиці; попросту кажучи — байдуже. Як доходять распорядження центру до населення? Ось як. В сільраді, крім голови та секретаря, що утримуються районом, є що уповноважений зі своїм секретарем, які утримуються селянами. Одержуючи распорядження, голова кладе резолюцію й передає уповноваженому, який дає своєму секретарю. Обидва сидять в одній кімнаті, і столи їх стоять рядом; а голова сільради німецьку мову добре знає, й міг і би обійтись без уповноваженого й його секретаря. Є сільбуд зі своїм підприємством— млином, при якому є штат службовців в 5 осіб, котрі годуються з млина.

В наслідок такої «освітньої» праці на зборах доклад:

–Виручки за 8 місяців було 2.000 карб., з яких на культосвітні цілі витрачено аж... , 57 карб., а останні пішла на утримання службовців.

Є КНС, КСМ, Жінвідділ, але ж вони нічим не відрізняються від таких організацій в українських селах. А взагалі треба одверто сказати, що в життю німецьких колоній не все гаразд, що главарі релігійної общин, духівництво, не спить і веде свою роботу, й що Жовтня ідеологічного в німецьких колоніях ще й до сі не було. А час вже.

Перевод

В немецких колониях. (Хортицкого района на Запорожье).

С. Павловка Хортицкого района Запорожья одна из типично немецких меннонитских колоний. У нее до 2.000 чел. населения, из которого 80% кореного немецкого населения меннонитов и 20% «пришлого», бывших работников с заводов Шульца и Ремпель (здесь же). Меннониты почти все земледельцы. До войны имели от 30 до 150 дес. земли на двор. Во время голода и гражданской войны, земля почти вся гуляла, заросла сорняками и на пустующие земли осели переселенцы основав поселок. Сейчас по распоряжению Наркомзема проектируется план наделения меннонитов землей от 16 до 8 дес. на двор. Такой проект, среди меннонитов, особенно кулаков, вызывает недовольство: Давайте нам земли столько, сколько было у нас раньше, а то наши машины поржавеют - шумят хозяины на собраниях. Не дадите земли, все в Канаду поедет. Но это, насколько можно судить по настроению широких масс меннонитов, не больше ни менее, как демагогия, организованная и поддержанная по всем меннонитских колониях района главарями религиозных общин, с целью, заставить центр дать большие льготы и больше земли. Но не только землеустройство порождает такую тенденцию, имеется здесь еще и внешнее воздействие. Часто залетают вести из Канады, вроде газеты «Емигранський Вестник», которая, описывая «наши ужасы», ведет агитацию за эмиграцию в Канаду. Очевидно эмигрантские круги работают во всю, но, судя по письмам из Канады, от прошлогодних наших переселенцев, не столь то уже и хорошо в том американском раю. Правда, кое-какие кулаки и там примазались, но малоимущие дедствуют, служат батраками у фермеров и мечтают о переселении или в Мексику, или ... на Советскую Украину. Большое влияние на местное меннонитское население района имеет «Союз Голанских выходцев», - что имеется здесь же. Это убежище всех «бывших» людей: заводчиков, фабрикантов, попов и т. п. Сначала он назывался «меннонитским Союзом», но меннониты это не нация, а религия, и пришлось, скрепя сердце и кой-кому, переименоваться в «Голландский Союз». По сути дело от этого не изменилось, союз как был, так и сейчас остался «сельско-хозяйственным кооперативом" (построенным на религиозной почве). «Божественная кооперация», так метко характеризует его дядьки. Сейчас замечается тенденция этого союза захватить всю торговлю по немецким колониях в свои руки и выжить кооперацию. Если это ему удастся сделать, то малоимущие, а также и немцы других религий останутся без кооперации, ибо в члены принимаются исключительно меннониты.

А что же нам -неимущим делать? спросили представителя Союза, который приехал в Павлівку открывать свою лавку, несмотря на то, что потребительское об-во здесь есть:

-Вы же нас не примете?

- А мы вам позволим покупать у нас. Это в то время, когда советская Власть принимает все меры для втягивания в кооперацию всего населения. Сейчас в Екатеринославской «Rote Stern» (Красная Звезда) ведется дискуссия о том, нужен ли этот союз меннонитов, не является ли он (говоря мягко), по сути организацией, тормозит нормальную жизнь немецкой деревни? Какая же культ-образовательная работа осуществляется среди населения? Что же делает оно в длинные зимние- вечера? Ходят в гости, больше всего в кирху, в сельдом же не ногой. Кирха, Главарь религиозной общины крепко держат население в своих лапах. Часто производится чистка, и члену общины, который проявил свое «вольномыслие», грозит изгнание-бойкот всей общины. Ему внушают, что без общины он ничто, никто с ним не будет говорить и никто ему не поможет. Особенно, за последнее время, под эту казнь попадает молодежь. Так, недавно в с. Широком, Хортицкого района религиозная община судила двух юношей, Андрея Броуна

и еще одного, за «вольнодумство» и за знакомство с украинской девушкой и обоим присудили по году бойкота. Сказать, чтобы такие меннониты были политически несознательные нельзя. Недавно был съезд меннонитов в Москве, куда от района ездил бывший, заводчик Ремпель. Колонией выписывается газета на немецком языке: «Rote Stern» (Красная Звезда), «Hamer und Pflug» (Молот и Плуг), «Arbeit» (Работа) и другие, но эти газета - пытаются читать между строк и все вычитанное объясняют по своему. Так, например, в Одесской (немецкой) - «Молот и Плуг» ч. 38 было напечатано, что будто, то в Ленинграде 20-XVI прошлого года, была жара в 39 ½°!?!

- О, читали?! заголосил проповедник и в кирхе, -что делается на свете: среди зимы в - Ленинграде 39 ½°!?! Кайтесь, последние времена поступают. Все то делается, что в библии сказано. Пришло царство антихриста ... И пошло и поехало. Характерно то, что об этой «жара» не писали столичные газеты. Во время рождественских праздников часто залетали - «гастрольеры». Глядишь, среди недели в будни под вечер идут в кирху.

Что за праздник? ..

Та проповедники из Таврии приехали. Утром проповедников, как корова языком слизала. Что уж они там проповедают -неизвестно а через некоторое время слушаешь, плывет по селу слух, что где-то, мол, в Таврии ставили комсомольцы анти-религиозную представление, причем с «неба» упал огонь и «поразил» всех на смерть, или иную чушь. Есть в колонии жаль -4-х летка, с 4 учителями и 150 учащимися, причем один учитель и на райбюджет, а последние три в содержании населения. Надо к этому добавить, что экономическое положение через недороды начинает даваться в знаки, а экономическая зависимость учительства от населения не дает возможности провести что, небудь новое в затхлую атмосферу старой немецкой школы. Надо бы наробразованию обратить внимание на это явление. Чем особенно недоволено население советской властью, так это-закон божий. До этого года закон преподавался в школе учителями, которые вместе были и проповедниками в кирхе. После чистки учителей преподавание закона переключалось в кирху. Взаимоотношения с украинским населением не очень то «дружеские», и раньше до революции, особенно дружеских симпатий - ни проявлялось со стороны меннонитов. Замкнутость их была виной, или те льготы дававшее им царское правительство, но украинское население смотрело на них, как на господ, и во время революции мстило. Не очень то хорошие отношения и сейчас.

- Ишь, землю им дай, так как было по старому, а в Красную Армию защищать эту землю идти не хотят. За последнее время в Хортице и в Запорожье нарсуд завалены, делами меннонитов об отказе взять оружие в руки. Вера нам не позволяет, -заявляет обвиняемые. Но при германской оккупации, эта вера не только запрещала, а даже заставляла брата оружие и в каждой, почти, - колонии была самооборона из меннонитов. Такая то меннонитская вера.

Каково же видношоння меннонитов в радвладиг к местной власти?

- «Лояльное», -уверял представитель меннонитов на райсъезде советов в Хортице; попросту говоря - неважно. Как доходят распоряжения центра к населению? Во как. В сельсовете, кроме председателя и секретаря, содержащихся районом, есть что уполномоченный со своим секретарем, содержащиеся крестьянами. Получая распоряжения, председатель кладет резолюцию и передает уполномоченному, который дает своему секретарю. Оба сидят в одной комнате, и столы их стоят рядом; а председатель сельсовета немецкий язык хорошо знает, и мог бы обойтись без уполномоченного и его секретаря. Есть сельдом со своим предприятием-мельницей, при котором имеется штат служащих в 5 человек, которые кормятся с мельницы.

В результате такой «образовательного» труда на собрании доклад:

-Выручка за 8 месяцев была 2.000 руб. Из которых на просветительские цели израсходовано аж ... 57 руб., А последние пошла на содержание служащих.

Есть КНС, КСМ, женотделы, но они ничем не отличаются от таких организаций в украинских селах. А вообще надо откровенно сказать, что в жизни немецких колоний не все в порядке, что Главари религиозной общин, духовенство, бодрствует и ведет свою работу, и что Октября идеологического в немецких колониях еще не было. А уже время.

Красное Запорожье № 90 Дата: 23.04.1925

Ще про селянський будинок. В с Нижні Хортиці є сельбудинок, який має свою мельницю. Завідуючий сельбудинком т. Вілімс дуже загасподарювався. На культурну роботу в сельбудинку мало звертав уваги, а здружився з завідуючим мельницею гр. Вибє й проводить роботу, не даючи ніяких відчтіїв, а тримає себе як господарь-власнік. Треба негайно звернути особливу увагу на Нижні Хортицький будинок, перевіривши всі діла т. Вілімса з Вибє.

Комсомолец.

Перевод:

Еще про сельский дом. В с. Нижней Хортице есть сельдом, у которого есть своя мельница. Заведующий сельдомом т. Вилимс очень захозяйствовался. На культурную работу в сель доме мало обращает внимание, а сдружился с заведующим мельницей гр.. Вибє и проводит работу, не дая никаких отчетов, а держит себя как хозяин-собственник. Нужно немедленно обратить особое внимание на Нижне хортицкий дом проверяя все дела т. Вилимса с Вибє.

Комсомолец.

Вісти ВУЦВК № 95 Дата: 29.04.1925

Знов Мелітопольське ОКРЗУ.

Знов кажемо, бо приблизно місяць тому нам довелось вже писати про його (Мелітопольського ОКРЗУ) Колективістично-переселеннчеську «політику», що до колективу; «Пахарь». «Політика» ця полягає в тому, що Мелітопольське Окрзу з переселенцями-колективами грає у «дам-не- дам». Енергійні колективісти з «Пахаря» після довгих «хождений по муках» од Мелітопольського Окрзу через Катеринославське Губзу до Наркомзему і назад добилися свого—дістали ту землю, що їм було одведено минулого року, самій же Мелітопольським Окрзу в маєтку бувше «Степное». Цей випадок мав таке розв'язання (тав кажуть самі казективісти), виключно завдяки тому, що в цю справу вмішався Наркомзем. Здавалось би, що після цього випадку Мелітопольське Окрзу повнило б було раз і назавжди залишити свою звичку грати з переселенцям у кішки-мишки та бачимо, що для Мелітопольських земельників перший випадок не став аж ніякісінькою наукою

28 жовтня 24 року колективу «Путь Будущего» з Снонської округи, Ахромівського району з Чернігівщини, в складі 10 родин (38 їдців) Мелітопольським Окрзу було дало землю в Генічеському районі в маєтку був. Нейфельда. Мелітопольське Окрзу видало на руки ходоків відповідні документи, що земля передається їм і ходоки поїхали у своє село Іванівну спродуватись та готуватись до переселення. Ці документи колектив зареєстрував у Сновецькій окрузі, що й видала їм уже документи на переселення. Знов же як і колективісти з «Пахаря», товариші з «Путі Будущего» б грудні місяці послали свого уповноваженого; щоб той що раз подивився на землю, що на неї доведеться переселятись, Земля звичайно лежала на місці, Генічеське Райзу і Мелітопольське Окрзу, ще раз запевнили ходоків про те, що земля передається їм і тільки їм. Спродавши все, що мали продати чи змінити, колектив «Путь Будущего» II—IV прибув на ту землю, що їм одвело минулого року Мелітопольське Окрзу. Тут колектив зустрів старих орендарів. Не бачучи рації вступати в якісь балачки з орендарями, товариші з «Путі Будущего» поїхали прямо в Мелітопольське Окрзу з тим, щоб останнє вселило їх на одведеній уже землі. Та мелітопольські земельними зустріли їх сумною звісткою: «не дамо вам цієї землі, бо її вже передано іншому колективові». Виявляється, що дійсно раз уже передавши цю землю колективові «Путь Будущего», премудрі Соломони з Мелітопольського Окрзу 3—III ц. р. передали цю ж землю другому колективові «Об'єдиненный Труд», що складається з орендарів, котрі зараз держать в оренді землю був. Нейфельда. До речі, коли товариші з «Путі Буд.» запитали, коли і як zorganizувався цей колектив, («Об'єдиненный Труд»), то виявилось, що колектив («Об'єдиненный Труд») ще не затверджено відповідними установами та й справа про його організацію станула всього лише з 3 березня ц. р. Як би випробовуючи колективістів з «Путі Будущего», окрзекуправлінці з посмішечками порадили їм: «добивайтесь», кажуть, тепер цієї ж землі так, як свого часу добивався «Пахарь», тоб-то їдьте в центр, в Наркомзем і вирішіть там цю справу. Товариші з

«Путі Буд.» свої родини розмістили в селах біля матку був. Нейфелда і післали ходоків в центр, в Наркомзем, добиватися тим же шляхом що й «Пахарь» одведеної їм самим же Мелітопольським Окрзу землі.

Де-ж тут логіка? —спитає читач і мелітопольських політиків та й самого наркомзема. Невже у нас повнінна стати системою мелітопольська практика гри з селянством «даю-не даю»? Невже наркомзем і наперед буде допускати, щоб всі Окрзу спроваджували всіх прохачів до себе через Харків? На нашу думку тут. логіки мало. Більше того, з боку Мелітопольського Окрзу є тяганина і повна безвідповідальність в такій надзвичайно поважній і дражливій справі, як переселення. Подивіться бо сами. В жовтні 24 року Окрзу, плануючи свої переселенські можливосте, дає документа на землю був. Нейфельда «Путі Будущего». В грудні місяці підтверджує своє попереднє рішення тому ж колективові, а коли колектив, ліквідувавши все своє майно переїздить на землю, то тут починається неприпустимо торжище «дам-не дам», при чому, як конкурент цьому колективові, висувається неіснуючий ще колектив «Об'єдвнетшій Труд». Ми не кажемо вже про ті ненормальні умови, що в них опинилися десять родин, що приїхали на нову землю, але ж минає весна і колектив не в силі будь що засіять, бо мелітопольські «політики» із Окрзу ще продовжують з ними тяганину і в гарячу весняну пору. Зараз до Окрзу Наркомзем звернувся з запитанням, чому Мелітопольське Окрзу зараз, перемінило своє попереднє рішення? На нашу думку запитання мало. Треба відповідним органам розслідувати цей випадок і вжити відповідних заходів, щоб наперед подібних випадків з переселенцями ми не мали.

Перевод

Опять Мелитопольское ОКРЗУ.

Опять говорим, потому что примерно месяц назад нам пришлось уже писать про него (Мелитопольского ОКРЗУ) коллективистическо-переселенческая «политика», к коллективу; «Пахарь». «Политика» эта заключается в том, что Мелитопольское Окрзу с переселенцами-коллективами играет в «дам-не дам». Энергичные коллективисты с «Пахаря» после долгих «хождений по мукам» от Мелитопольского Окрзу через Екатеринославское Губзу к Наркомзему и обратно добились своего, достали эту землю, которую им было отведено в прошлом году, самим же Мелитопольским Окрзу в имени бывшее «Степное». Этот случай имел такое окончание (так говорят сами коллективисты), исключительно благодаря тому, что в это дело вмешался Наркомзем. Казалось бы, что после этого случая Мелитопольское Окрзу помнило бы было раз и навсегда оставить свою привычку играть с переселенцам в кошки-мышки но видим, что для Мелитопольских земельщиков первый случай не стал даже малейшего наукой

28 октября 24 года коллектива «Путь Будущего» с Снонского округа, Ахромивского района с Черниговщины, в составе 10 семей (38 едоков) Мелитопольским Окрзу было дано землю в Геническом районе в имени был. Нейфельд. Мелитопольское Окрзу выдало на руки ходоков соответствующие документы, земля передается им и ходоки поехали в свою деревню Ивановку распродаться и готовиться к переселению. Эти документы коллектив зарегистрировал в Сновском округе, которая и выдала им уже документы на переселение. Опять же как и коллективисты с «Пахаря», товарищи из «Пути Будущего» бы декабре послали своего уполномоченного; чтобы тот что раз посмотрел на землю, на нее придется переселяться, Земля конечно лежала на месте, Генического Райза и Мелитопольское Окрзу, еще раз заверили ходоков о том, что земля передается им и только им. Продав все, что должны были продать или сменять, коллектив «Путь Будущего» II-IV прибыл на ту землю, что им отвели в прошлом году Мелитопольское Окрзу. Здесь коллектив встретил старых арендаторов. Не видя смысла вступать в какие любой разговор с арендаторами, товарищи из «Пути Будущего» поехали прямо в Мелитопольское Окрзу с тем, чтобы последнее вселило их на отведено уже земли. И мелитопольские земельные встретили их печальной вестью: «не дадим вам этой земли, потому что ее уже передано иному коллективу». Оказывается, что действительно раз уже передав эту землю коллективу «Путь Будущего», премудрые Соломон из Мелитопольского Окрзу С-III с. г. передали эту же землю второму коллективу

«Объединенный Труд», состоящий из арендаторов, которые сейчас держат в аренде землю был. Нейфельда. Кстати, когда товарищи из «Пути буд.» спросили, когда и как организовался этот коллектив, («Объединенный Труд»), то выяснилось, что коллектив («Объединенный Труд») еще не утвержден соответствующими учреждениями и дело о его организации стало всего лишь с 3 марта с. г.. Как бы испытывая коллективистов с «Пути Будущего», окрзуправленцы с улыбочкой посоветовали им: «добивайтесь», говорят, теперь этой же земле так, как в свое время добивался «Пахарь», т.е. езжайте в центр, в Наркомзем и рейшайте там это дело. Товарищи из «Пути Строй.» свои семьи разместили в селах возле имения быв. Нейфельда и послали ходоков в центр, в Наркомзем, добиваться тем же путем что и «Пахарь» отведено им самим же Мелитопольским Окрзу земли.

Где-же здесь логика? -спросит читатель и мелитопольских политиков и самого Наркомзема. Неужели у нас должна стать системой мелитопольская практика игры с крестьянством «даю-не даю»? Неужели Наркомзем и заранее будет допускать, чтобы все Окрзу привезли всех просителей к себе через Харьков? По нашему мнению здесь логики мало. Более того, со стороны Мелитопольского Окрзу является волокита и полная безответственность в такой чрезвычайно уважаемом и щекотливом деле, как переселение. Посмотрите потому сами. В октябре 24 года Окрзу, планируя свои переселенческие возможности дает документ на землю быв. Нейфельда «Пути Будущего». В декабре подтверждает свое предыдущее решение тому же коллективу, а когда коллектив, ликвидировав все свое имущество переезжает на землю, то начинается недопустимо торжище «дам-не дам», причем, как конкурент этому коллективу, выдвигается несуществующий еще коллектив «Объединений Труд». Мы не говорим уже про те ненормальные условия, в них оказались десять семей, приехавших на новую землю, но проходит весна и коллектив не в силах что-то засеять, потому мелитопольские «политики» с Окрзу еще продолжают с ними волокиту и в горячую весеннюю пору. Сейчас в Окрзу Наркомзем обратился с вопросом, почему Мелитопольское Окрзу сейчас, сменило свое предыдущее решение? По нашему мнению вопроса мало. Надо соответствующим органам расследовать этот случай и принять соответствующие меры, чтобы заранее подобных случаев с переселенцами мы не имели.

Красное Запорожье № 98 Дата: 02.05.1925

Колония для душевно-больных- Бетания.

Состояние колонии —Как работает коллектив лечебницы? —Производственная атмосфера и образцовый порядок. — Политпроектработу нужно поставить.

Между Качкассом в Хортицей, в подуверете от полотна железной дороги, расположена лечебница для душевнобольных—колония Бетания.

Впереди три корпуса, в одном из которых помещается кухня, гостиная для посетителей, красный уголок и хозперсонал, а в двух других— женское и мужское отделение лечебницы. Далее разбросаны—электростанция, водонапорная башня, хлев для скота и ферма, а также домики для персонала. Первое, что невольно привлекает? наше внимание, когда вы вступаете на территорию колония, это идеальная — частота; нигде вы не увидите даже следов каких бы то ни было отбросов. Ни клочка бумаги. То же самое во всех помещениях колонии и лечебницы. В палатах, где помещаются, потярявшие облик сознательного существа, больные, та же образцовая частота, ни сорняки, чистое белое белье. Для ухода за душевно больными, половина из которых буйные, требуется квота такта, самообладания, выдержки. Персонал больницы, сплошь состоял из немцев – менонитов — весь проникнут производственной дисциплиной и преданостью делу. Этому способствует в то, что немецкие колонисты относятся к лечебнице и всей колонии, как к своему детищу. Лечебница была организована в 1911 г. менонитскими общинами и до 1919 года существовала исключительно на средства последних.

И в настоящее время, когда лечебница находится на бюджет губернского- здравотдела, продолжают поступать на ее содержание средства от различных немецких общин. Так, за 1924 г. помимо 21 тыс. руб. по бюджету, содержание лечебницы поступило 5 тыс. руб. от общин.

За годы гражданской войны колония много раз подвергалась налетам банд; масса имущества была разграблена. Тем не менее заведующему колонией и персоналу многое удалось сохранить. Очень плохо обстоит дела с культ в политпросветработой среди персонала колонии. Между тем, коллектив насчитывает 50 человек, исключительно немцев. При желании работу можно было бы поставить. Об этом должны подумать и немсекция в профсоюз Медсантруд, особенно последней, который пользуется там авторитетом и сумел бы подойти в массе. Политпросветработу нужно поставить и повести в плановом порядке. Тогда можно быть уверенным, что колония Бетания превратится в культурный уголок во всех отношениях.

АРКАД

Красное Запорожье № 142 Дата: 24.06.1925

29-го июня состоится организационное собрание представителей меннон. общин Запорожск. округа, для создания объединения меннон. общин, с предтавательством 1 на—100.

Секретарь Хорт. ев. менн. общины А. ТЕВС

Коммунист № 195 Дата: 28.08.1925

Для облегчения судопроизводства.

Запорожье, 27. Коллегия запорожского окружного суда решила, для облегчения судопроизводства, среди евреев и немцев округа организовать в центре еврейских сельскохозяйственных колоний Гуляй-Поля еврейскую камеру нарсуда, и в Хортице — немецкую камеру нарсуда. В штат окружного суда введены переводчики — немец и еврей.